

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

№4 (2)

ISSN: 2992-8982

<https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/>

2026

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Elektron nashr. 2026-yil, aprel.

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoiraz Azimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldixo'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Faxridinov Zafarjon Faxridin o'g'li, O'zb. Res. Bosh prokuraturasi HIJQKD boshqarma boshlig'i
Utayev Uktam Choriyevich, Anijon viloyati prokurorining o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zb. Res. Bosh prokuraturasi IJQK Departamentining Namangan viloyati boshqarmasi boshlig'i
Buzrukhonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, Iqtisodiyot fanlari doktori (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi
Golischeva Yelena Vyacheslavovna, Iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.
Abdukarimova Dinara Rustamxonovna, bank-moliya akademiyasi professori, DSc., professor.
Ikramov Murod Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjayevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhridinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoirazimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Fakhridinov Zafarjon Fakhridin ogli, Head of the DCEC under the Prosecutor General's Office of the Rep. of Uzb.
Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Prosecutor of Anijan Region
Ochilov Farkhod, Head of the Namangan Regional Department of the Department of Internal Affairs of Rep. of Uzb.
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Victorovna, Doctor of Sciences in Economics (Moscow)
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyea Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor.
Abdukarimova Dinara Rustamkhanovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Ikramov Murod Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Geografiya fanlari doktori, professori
Umirzoqov Ja'sur Artiqboy o'g'li, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent
Zebo Kuldasheva, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Rustamov Ilhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Xusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Rakhimovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridaxon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Doctor of Geographical Sciences, Professor
Umirzokov Jasur Artiqboy ugli, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor
Zebo Kuldasheva, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehnonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi huzuridagi Iqtisodiy jinoyatlarga qarshi kurashish departamenti

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi
Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy
attestatsiya komissiyasi
rayosatining
2023-yil 1-apreldagi
336/3-sonli qarori bilan
ro'yxatdan o'tkazilgan.

MUNDARIJA

RAQAMLI IQTISODIYOTDA “AKT XIZMATLARI” TUSHUNCHASI VA ULARNING EKSPORT SALOHİYATI.....	14
Shermatov Sherzod Xotamovich	
RAQAMLI MARKETING STRATEGIYALARINI TAKOMILLASHTIRISH ORQALI KORXONALAR RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISH MEXANIZMLARI	20
Amonov Mirzohid Tuymuratovich, Xodjayev Anvar Rasulovich	
TIJORAT BANKLARINING BYUDJET MABLAG’LARI HISOBIGA MOLIYALASHTIRILADIGAN LOYIHALARDAGI ISHTIROKINI KUCHAYTIRISH MEXANIZMLARI	26
Maxmudov Rahimjon Hamid o’g’li	
KORPORATIV BOSHQARUV SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING STRATEGIK YO’NALISHLARI.....	33
Shakirova Gulbaxor Sharipdjanovna	
YASHIL IQTISODIYOTGA O’TISHDA XORIJIY TAJRIBALAR TAHLILI VA UNI O’ZBEKISTON SHAROITIDA QO’LLASH IMKONIYATLARI	38
Ne’matova Mavsuma, Xolmamatov Diyorbek	
ВЛИЯНИЕ НАЛОГООБЛОЖЕНИЯ НА ИНВЕСТИЦИОННУЮ АКТИВНОСТЬ ПРОМЫШЛЕННЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ В УЗБЕКИСТАНЕ	43
Буранова Лола Вахобовна	
ФИНТЕХ-ЭКОСИСТЕМА КАК ФАКТОР ИНКЛЮЗИВНОГО И УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ ЭКОНОМИКИ УЗБЕКИСТАНА: СТРУКТУРНЫЙ АНАЛИЗ И ПЕРСПЕКТИВЫ ТРАНСФОРМАЦИИ	54
Эшмуротов Дониёр Ихтиёр угли	
ZAMONAVIY MARKETING KONSEPSIYALARI ASOSIDA XIZMATLAR RAQOBATBARDOSHLIGINING USLUBIY JIHATLARI	60
Ostonaqulova Gulsaraxon Matyoqub qizi, Fayzullayeva Zamira Alijonovna	
XIZMAT KO’RSATISH KORXONALARINING IQTISODIY XAVFSIZLIGINI TA’MINLASHDA SERVIS XAVFSIZLIGI INDEKSI: SAMARQAND VILOYATI MISOLIDA	64
Shodmanova Zubayda Ubaydullayevna	
QURILISH FAOLIYATI SOHALARIDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISHNING ILG’OR XORIJIY TAJRIBALARI	73
Xusanov Kamoliddin Xolmamat o’g’li	
INSON KAPITALI VA KADRLAR SALOHİYATINI BOSHQARISHNING NAZARIY KONSEPSIYALARI.....	73
Abdullo Sohobov	
O’ZBEKISTONDA URBANIZATSIYA JARAYONLARI JADALLASHUVI VA UNING HUDUDIIY XUSUSIYATLARI	84
Mamanazarov Oybek Shomurodovich	
KORXONALAR MOLIYAVIY HOLATINI MOLIYAVIY HISOBOTNING XALQARO STANDARTLARI (MHXS) ASOSIDA BAHOLASHNING NAZARIY-METODOLOGIK ASOSLARI	91
Xamidov Javoxir Shavkat o’g’li	
BIZNES JARAYONLARINI MONITORING QILISH TIZIMINING HOZIRGI HOLATI TAHLILI.....	95
Dadajonova Madina Ravshan qizi	
O’ZBEKISTONDA YASHIL IQTISODIYOTGA O’TISHNING MAKROIQTISODIY SAMARADORLIGINI BAHOLASH (GDP, BANDLIK VA INVESTITSİYALAR KESIMIDA)	106
Hayitov Jamshid Xolboyevich	

INVESTITSION JOZIBADORLIKKA TA'SIR QILUVCHI OMILLAR TAHLILI	111
Mamatqulova Hafiza Bahodir qizi IPOTEKA BOZORI MUAMMOLARINING EMPIRIK TAHLILI VA ULARNI BARTARAF ETISH STRATEGIYALARI	118
Ollokulova Feruza Mansurovna, Safarova Dilrabo Baxriddin qizi MILLIY IQTISODIYOT RAQOBATIDA NAZARIY VA AMALIY QARASHLAR.....	122
Karimova Iroda Abdusattarovna KORPORATIV BANK XIZMATLARIGA INNOVATSION TEXNOLOGIYALAR HAMDA ZAMONAVIY BIZNES MODELLARNI JORIY ETISHNING STRATEGIK YO'NALISHLARI	128
Qurbonov Abror Abdullayevich GREEN ECONOMY DEVELOPMENT IN UZBEKISTAN AND INDONESIA: A COMPARATIVE STUDY	133
Ibrokhimova Iroda Ikromjon Kizi. Askolani. Javliyev Nuriddin Bektemir o'g'li AHOLI BANDLIGINI TA'MINLASHDA REKRUTING AGENTLIKLARINING O'RNI	142
Sherkulova Nodirabegim Baxordin qizi ФАКТОРЫ ТЕКУЧЕСТИ КАДРОВ И МЕХАНИЗМЫ УДЕРЖАНИЯ ПЕРСОНАЛА В СОВРЕМЕННЫХ ОРГАНИЗАЦИЯХ УЗБЕКИСТАНА.....	148
Джураева Гузаль Шавкатовна BUDJET DAROMADLARI TARKIBIDAGI SOLIQLARNING ULUSHINI BOSHQARISH	156
Abduraxmonova Gulmira Sobir qizi RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA AVTOSERVIS SHOXOBCHALARINI BOSHQARISHNI TAKOMILLASHTIRISH..... 161	
Marqayev Xurshid Aliqulovich THE ECONOMIC NATURE OF HUMAN CAPITAL AND ITS RECOGNITION IN ACCOUNTING AS AN OBJECT OF ECONOMIC ANALYSIS	165
Zafar Qodirov Abdivaxobovich O'ZBEKISTON IQTISODIYOTIDA RAQAMLI TRANSFORMATSIYA JARAYONLARINING SAMARADORLIGINI BAHOLASH	170
Ibragimov G'ayrat Abraqulovich. Tursunov Ozod Matlubovich Shukurova Nilufar Qahramonova IMPROVING THE EFFICIENCY OF INNOVATIVE SERVICES IN THE DIGITAL ECONOMY.....	175
Mirzaev Kulmamat Djanzakovich NODAVLAT NOTIJORAT TASHKILOTLARI MOLIVAVIY BARQARORLIGINI BAHOLASHDA INTEGRAL KO'RSATKICHLAR TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH	179
Aliyev Arslon Salom o'g'li A STUDY ON THE COLLABORATIVE MECHANISM OF DIGITAL ARCHIVES GOVERNANCE AND TALENT GOVERNANCE: AN ANALYSIS BASED ON JOB COMPETENCY, PERFORMANCE EVALUATION, AND ORGANIZATIONAL EFFECTIVENESS.....	184
Wang Biao USTAMA ISHLAB CHIQUARISH XARAJATLARINING MAZMUNI VA UNI XALQARO STANDARTLARGA MUVOFIQ TAKOMILLASHTIRISH	190
Tashnazarova Dilfuza Samiddinovna INTEGRATSIYA SAMARADORLIGINI O'LGHASHNING METODOLOGIK MODEL VA INDIKATORLAR TIZIMI.....	195
Aliqulov Abbas Baxtiyor o'g'li XIZMAT KO'RSATISH KORXONALARIDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA XIZMATLAR SIFATINI TAKOMILLASHTIRISH	202
Xudoyorov Lochinbek Bahromovich MOLIVAVIY HISOBOTLAR AUDITINI XALQARO STANDARTLAR ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISH ISTIQBOLLARI	207
Elomonov Dadaxon Ozodullayevich	

TO'QIMACHILIK SANOATI KORXONALARIDA IQTISODIY RESURSLARDAN SAMARALI FOYDALANISH YO'LLARI.....	213
L.S. Azimova	
THEORETICAL AND METHODOLOGICAL FOUNDATIONS OF IFRS AND FINANCIAL REPORTING	218
Tojiboyev Abdullajon Kamoliddin o'g'li	
PAXTA-TO'QIMACHILIK SANOATIDA DAVLAT-XUSUSIY SHERIKLIKNING HUQUQIY ASOSLARI.....	223
Abdullayev Hamidulla Abdug'ani o'g'li	
TURIZM KORXONALARIDA XIZMATLAR SIFATINI OSHIRISH ORQALI RAQOBATBARDOSHLIKNI KUCHAYTIRISHNING ZAMONAVIY BOSHQARUV MEXANIZMLARI	227
Ergasheva Zarifa Baxtiyarovna	
CHO'L-YAYLOV CHORVACHILIGI MAJMUASI RIVOJLANTIRISH	232
Nurmanov Sherzod Xujayarovich	
KREDITORLAR REYTINGINI MASHINAVIY O'QITISHGA ASOSLANGAN BASHORATLASH ALGORITMLARI.....	237
Beknazarov Ulug'bek Zafar o'g'li	
MIKROIQTISODIYOTDA ISTE'MOLCHILAR XULQ-ATVORI VA TALAB SHAKLLANISHI OMILLARI	242
Raximov Azizbek Saliyevich	
OLIY TA'LIMNI MOLIALASHTIRISHNING ILG'OR XORIJIY TAJRIBASI: AQSH MISOLIDA.....	246
Kurbanov Baxodir Negmatullayevich	
O'ZBEKISTON TURIZM INDUSTRIYASINI BOSHQARISHDA INNOVATSION YONDASHUVLARNI JORIY ETISH USULLARI.....	250
Ashurova Shaxnoza Almasovna	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA OMMAVIY AXBOROT VOSITALARI KORXONALARINING MOLIVAVIY BARQARORLIGINI TA'MINLASHNING NAZARIY ASOSLARI	257
Sharipova Shahlo Istamovna	
XIZMAT KO'RSATISH KORXONALARIDA RAQAMLI TEKNOLOGIYALAR ASOSIDA XIZMATLAR SIFATINI TAKOMILLASHTIRISH.....	262
Xudoyorov Lochinbek Bahromovich	
XIZMATLAR SOHASIDA MIJOZ QONIQLASHINI OSHIRISH MEXANIZMLARI: QORAQALPOG'ISTON RESPUBLIKASI MISOLIDA	278
Aqsungul Usenova Tenel qizi, Qoraqalpoq davlat universiteti	
Dawletmuratov Adilbay Mirzaboyevich	
O'ZBEKISTONDA QANDOLAT MAHSULOTLARI BOZORINING SHAKLLANISHI VA RIVOJLANISH XUSUSIYATLARI.....	283
Azlarova Munira Muhammad-Amin qizi	
TA'LIM XIZMATLARI BOZORINI SHAKLLANTIRISH, RIVOJLANTIRISH VA KO'RSATKICHLARINI O'RGANISH.....	289
Bozorova Madina Raxmat qizi	
IMPROVING SERVICE QUALITY MONITORING IN SERVICE ENTERPRISES BASED ON DIGITAL TECHNOLOGIES.....	294
Xudoyorov Lochinbek Bahromovich	
KREDITLASH MEXANIZMINING ILMIY-NAZARIY ASOSLARI VA UNING TARIXIY RIVOJLANISH BOSQICHLARI.....	299
Ortiqov Husan Usmonaliyevich	
O'ZBEKISTONDA QIMMATLI QOG'OZLAR BOZORI MUAMMOLARI VA RIVOJLANISH YO'NALISHLARI.....	304
Abdusalomov Ozodbek Baxtiyor o'g'li	
XIZMAT KO'RSATISH KORXONALARINING IQTISODIY XAVFSIZLIGINI TA'MINLASHDA SERVIS XAVFSIZLIGI INDEKSI: SAMARQAND VILOYATI MISOLIDA	311
Shodmanova Zubayda Ubaydullayevna	
O'ZBEKISTONDA EKSPORTNI OSHIRISHDA AKT RIVOJLANISHINING O'RNI.....	315
Sadriddinov Ulug'bek Jaloliddin o'g'li	

QURILISH FAOLIYATI SOHALARIDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISHNING ILG'OR XORIJIY TAJRIBALARI.....	322
Xusanov Kamoliddin Xolmamat o'g'li	
INSON KAPITALI VA KADRLAR SALOHİYATINI BOSHQARISHNING NAZARIY KONSEPSIYALARI	326
Abdullo Sohibov	
SUN'IY INTELLEKT TEXNOLOGIYALARI ASOSIDA TIJORAT BANKLARIDA RISK-MENEJMENT SAMARADORLIGINI OSHIRISH.....	331
Davronov Sanjar Ziyotovich	
SUN'IY INTELLEKT TEXNOLOGIYALARI ASOSIDA BOSHQARUV QARORLARINI QABUL QILISH MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	336
Ashrapova Noilaxon Niyazxonovna	
ISHLAB CHIQARISH KORXONALARINI BOSHQARISHDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISHNING XORIJ TAJRIBASI TAHLILI VA UNGA ILMIY YONDASHUVLAR.....	340
Ochilov Baxtiyor Muminjonovich	
THEORETICAL AND METHODOLOGICAL FOUNDATIONS OF IFRS AND FINANCIAL REPORTING.....	346
Tojiboyev Abdullajon Kamoliddin ugli	
SIRKULYAR IQTISODIYOTGA O'TISH: MUAMMOLAR VA ISTIQBOLLAR	351
Astanakulov Olim Tashtemirovich	
Muxammad Id Balbaa (Muhammad Eid Balbaa)	
Habibe Elif Kutlugun (Habibe Elif Kutlugun)	
GLOBAL IQLIM O'ZGARISHI FONIDA EKOLOGIK SIYOSAT VA BARQAROR RIVOJLANISH STRATEGIYALARI	357
Xamzayev Abdushukur Xudoyqulovich	
INTERNATIONAL MARKETING STRATEGIES FOR UZBEKISTAN'S TEXTILE INDUSTRY: CHALLENGES, OPPORTUNITIES, AND ECONOMETRIC EVIDENCE	362
Aziz Kurbanovich Abdullaev	
Sarvarbek Allayev Erkin ugli	
Shavkat Asrolovich Ruziev	
DIRECTIONS FOR TOURISM DEVELOPMENT IN UZBEKISTAN BASED ON DIGITAL TECHNOLOGIES	369
Mirzaev Kulmamat Djanzakovich	
TEMIR YO'L TRANSPORTIDA SOLIQQA TORTISHNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI TAHLILI ("O'ZBEKISTON TEMIR YO'LLARI" AJ MISOLIDA).....	373
Barotov Baxtiyor Vaxobovich	
CHIQUINDILARNI QAYTA ISHLASHNING IQTISODIY SAMARADORLIGI VA BARQAROR RIVOJLANISHDAGI O'RNI	377
Muxitdinova Kamola Alisherovna	
TRANSPORT LOGISTIKASIDA TAVAKKALCHILIKLARNI SUG'URTALASH: O'ZBEKISTON VA AQSH TAJRIBASI ASOSIDA TAQQOSIY TAHLIL.....	381
Jabborov Islom Xusan o'g'li	
YASHIL IQTISODIYOT SHAROITIDA XIZMAT KO'RSATISH KORXONALARINING IQTISODIY SALOHİYATINI BARQAROR BOSHQARISH	385
Xayrullayev Shaxram Yunus o'g'li	
RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA SERVIS KORXONALARIDA XIZMATLAR SIFATI BOSHQARUVINING ZAMONAVIY MODELLARI	392
Xudoyorov Lochinbek Bahromovich	
BIZNES JARAYONLARI MONITORINGI SAMARADORLIGINI BAHOLASH MEZONLARI VA KO'RSATKICHLARI.....	398
Dadajonova Madina Ravshan qizi	
SIRKULYAR IQTISODIYOT KONSEPSIYASINI AMALGA OSHIRISHNI BAHOLASH KO'RSATKICHLARINI (INDIKATORLARINI) SHAKLLANTIRISH.....	403
Sharifxo'jayeva Xonzodaxon A'lo qizi	

TURIZM QISHLOQLARINI SHAKLLANTIRISH MEZONLARI VA INDIKATORLARI TIZIMI	408
Xudaynazarova Dilorom	
NODAVLAT OLIY TA'LIM MUASSASALARIDA MOLIVAVIY BOSHQARUV VA BOSHQARUV HISOB TIZIMINING AMALIYOTI: MUAMMOLAR VA TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI	416
Xojiboyev Muxiddin Shodimuxamedovich	
DAVLAT XARIDLARI JARAYONIDA XAVFLARNI IDENTIFIKATSIYA QILISH, TASNIFLASH VA RISKKA ASOSLANGAN ICHKI AUDITNI TAKOMILLASHTIRISH	421
Meliboyev Askar Eshmuratovich	
DEVELOPING GARMENT MANUFACTURING STRATEGY IN THE CONTEXT OF DIGITAL TRANSFORMATION	426
Mahbuba Rahmonova	
Feruza Mansurovna Ollokulova	
QORAQALPOG'ISTON RESPUBLIKASI QISHLOQ XO'JALIGIDA INVESTITSIYA SIYOSATINING IQTISODIY AHAMIYATI	430
Bakhit Mambetnazarov	
Atabek Tureev	
SOLIQ TUSHUMLARI VA MAJBURIY AJRATMALARNING DAVLAT MOLIVASIDAGI O'RNI: 2020-2025 YILLAR TAHLILI VA ISTIQBOLI.....	434
Olimov Shukurulla Dilshodjon o'g'li	
ФАКТОРЫ ТЕКУЧЕСТИ КАДРОВ И МЕХАНИЗМЫ УДЕРЖАНИЯ ПЕРСОНАЛА В СОВРЕМЕННЫХ ОРГАНИЗАЦИЯХ УЗБЕКИСТАНА	439
Джураева Гузаль Шавкатовна	
XIZMAT KO'RSATISH SOHASIDA KICHIK KORXONALAR IQTISODIY SAMARADORLIGINI OSHIRISH MEKANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	447
Mamirov Zamir Uzoq o'g'li	
XORIJIY TO'G'RIDAN-TO'G'RI INVESTITSIYALARNI JALB ETISHDA O'ZBEKISTON TAJRIBASI: MUAMMOLAR VA ISTIQBOLLAR.....	453
Xatamov Nurbek Ochilidievich	
DAVLAT BYUDJETI XARAJATLARI HISOB VA TAHLILINING AMALDAGI TIZIMI	458
Ostonokulov Azamat Abdurkarimovich	
Tursinbaev Gafur Jolmurzaevich	
MOLIVAVIY HISOBOTLAR AUDITINI XALQARO STANDARTLAR ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISH ISTIQBOLLARI	464
Elomonov Dadaxon Ozodullayevich	
СТРАХОВАНИЕ КАК ИНСТРУМЕНТ СНИЖЕНИЯ ФИНАНСОВЫХ ПОТЕРЬ ОТ НЕПРЕДВИДЕННЫХ РИСКОВ, ОКАЗЫВАЮЩИХ ВЛИЯНИЕ НА ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСКУЮ ПРИБЫЛЬ (ДОХОД).....	470
Азимжон Мелиев Муродулло угли	
A STUDY ON THE COLLABORATIVE MECHANISM OF DIGITAL ARCHIVES GOVERNANCE AND TALENT GOVERNANCE: AN ANALYSIS BASED ON JOB COMPETENCY, PERFORMANCE EVALUATION, AND ORGANIZATIONAL EFFECTIVENESS	475
Wang Biao	
SANOAT KORXONALARI INNOVATION SALOHİYATINI BAHOLASH METODIKASINI TAKOMILLASHTIRISH	481
Bahodirov Shohruh Bahodir o'g'li	
QIMMATLI QOG'OZLAR BOZORINI TARTIBGA SOLISHNING XALQARO TAJRIBASI.....	488
Mallabayev Jobir Baxtiyorovich	
ANALYSIS OF THE FINANCIAL AND ECONOMIC ACTIVITY REPORTS OF OOO SAM TRADING STROY	493
Usmonova Dilfuza Ilhomovna	
WAYS TO IMPROVE THE USE OF FOREIGN EXPERIENCE IN THE TRANSPORT	

Musayeva Shoirazimovna FOUNDATIONS FOR THE SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF TRANSPORT LOGISTICS IN UZBEKISTAN	507
Muradov Alisher Kurbanbaevich DAVLAT MULKINI BOSHQARISHNING INNOVATSION VA RAQAMLI MEXANIZMLARINI RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI.....	513
Musurmonqulov Muhammad Ural o'g'li KORXONALARNING INVESTITSIIYA FAOLIYATINI STRATEGIK BOSHQARISH: NAZARIYA VA ZAMONAVIY YONDASHUVLAR INTEGRATSIYASI.....	521
No'monjonova Muazzam Mahbubjon qizi KORXONALARDA DEBITORLIK VA KREDITORLIK QARZLARNI BOSHQARISHNING INNOVATSION YONDASHUVLARI VA ULARNI TAKOMILLASHTIRISH YO'NALISHLARI	526
Mirzaev Ozod Furkatovich INVESTITSIIYA LOYIHALARINI MOLIIYALASHTIRISH MEXANIZMLARINI RIVOJLANTIRISH: GIDROENERGETIKA SEKTORI MISOLIDA	531
Xusanov Shaxbozbek Shuxratjon o'g'li ТЕХНОЛОГИЧЕСКИЕ ИННОВАЦИИ В КРАУДФАНДИНГЕ: БЛОКЧЕЙН, ИИ И БУДУЩЕЕ ИНВЕСТИРОВАНИЯ	538
Хамидова Фаридахон Абдулкарим кизи Каримова Азиза Аъзамиддин кизи BANK TIZIMIDA QO'LLANILADIGAN RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNING TURLARI VA RIVOJLANISH BOSQICHLARI	545
Ollokulova Feruza Mansurovna Xursanova Shaxnoza Anvar qizi TA'LIM MUASSASALARIDA QO'SHIMCHA TA'LIM XIZMATLARINI BOSHQARISHNING NAZARIY YONDASHUVLARI	549
Safarova Kamola Shuxrat qizi QASHQADARYO VILOYAT MINTAQASINING IQTISODIY XAVFSIZLIK DARAJASI VA UNI BAHOLASH USLUBIYATI	553
Nurxonov Komiljon Tovkarayevich AYOLLARGA NISBATAN ZO'RAVONLIKNING IQTISODIY OQIBATLARI VA UNI KAMAYTIRISHNING BARQAROR RIVOJLANISHDAGI O'RNI.....	562
Feruza Bahodirxonovna Ibragimova ИНВЕСТИЦИОННЫЙ И ИННОВАЦИОННЫЙ ПОТЕНЦИАЛ ТУРИЗМА В УЗБЕКИСТАНЕ: СТРУКТУРНЫЕ ТРАНСФОРМАЦИИ И НОВЫЕ ИСТОЧНИКИ РАЗВИТИЯ.....	567
Насиров Дилшод Фархадович Асадов Амалжон Мехрожевич Ахматов Алинур Дилшодович ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ МОДЕЛИ ИННОВАЦИОННОГО РАЗВИТИЯ ЭКОНОМИКИ	572
Насиров Дилшод Фархадович Хамраева Севара Мамуржановна Бахтиярова Алтынгул Бахтияровна INVESTITION JOZIBADORLIKKA TA'SIR QILUVCHI OMILLAR TAHLILI	579
Mamatqulova Hafiza Bahodir qizi ЦИФРОВЫЕ ПЛАТФОРМЫ КАК НОВАЯ ФОРМА ОРГАНИЗАЦИИ БИЗНЕСА – ЭВОЛЮЦИЯ УПРАВЛЕНИЯ И ИНСТИТУЦИИ.....	586
Рахмонов Хумоюн Рустамжон угли XORIIY BANKLARNING YANGI BOZORLARGA KIRISH STRATEGIYALARI VA ULARNING MILLIY BANK TIZIMLARIGA TA'SIRI ("IOTEKA-BANK" AKSIYADORLIK TIJORAT BANKI MISOLIDA)	598
Kadirov Vaxid Marimbayevich Rajabboyeva Asalxon Mahmud qizi OECD VA YEVRPA ITTIFOQI MAMLAKATLARIDA BILVOSITA SOLIQQA TORTISH TIZIMLARINING QIYOSIY TAHLILI VA O'ZBEKISTONDA UNI TAKOMILLASHTIRISH ISTIQBOLLARI	605
Tuxliyev Bozor Karimovich Dusiyarov Sherzod Xolmuratovich JISMONIY TARBIYANING INSON SALOMATLIGINI MUSTAHKAMLASHDAGI ROLI	614
Abdilaxatov Zafar Abdigapirovich	

СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ ОРГАНИЗАЦИОННО-ФУНКЦИОНАЛЬНОЙ СТРУКТУРЫ УПРАВЛЕНИЯ ПРОЕКТАМИ ИНТЕЛЛЕКТУАЛЬНОЙ ТАМОЖНИ	621
Ли Ирина Валентиновна	
JAHON IQTISODIYOTIDA O'ZBEKISTONNI TUTGAN O'RNI VA UNI RIVOJLANTIRISH YO'LLARI	627
Boboqulov Sanjar Bahromqulovich	
OBODONLASHTIRISH XIZMATLARI IJTIMOYIY MEXANIZMINI TAKOMILLASHTIRISH	633
Hayitov Jamshid Xolvoyevich	
Ibragimova Gulhayo Nuriddin qizi	
O'ZBEKISTON SUG'URTA BOZORI TAHLILI	638
Hamroyeva Sabina Ismoil qizi	
EXPLORATION OF TOURISM FLOW GENERATING IN SAMARKAND UNDER THE BACKGROUND OF DIGITAL ECONOMY	644
Jie YANG	
ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ ОЗДОРОВИТЕЛЬНОГО ТУРИЗМА В УЗБЕКИСТАНЕ.....	651
Усманова Диялфруз Каршиевна	
YASHIL ISTE'MOL XULQ-ATVORINI SHAKLLANTIRISH OMILLARI VA STRATEGIK ISTIQBOLLARI	656
Ishmuratov Baxodir Xusanovich	
O'ZBEKISTONDA INFLYATSIYA VA FOIZ SIYOSATINING BANK KREDITLARIGA TA'SIRI	661
Ibragimova Saule Orinbaevna	
IJTIMOYIY HIMOYA TIZIMI SAMARADORLIGINI BAHOLASHDA IJTIMOIY-IQTISODIY KO'RSATKICHLARNING ROLI: STATISTIK YONDASHUV	665
Qurbonboyev Abdulla Mansur o'g'li	
O'ZBEKISTONDA INFLYATSIYAGA QARSHI KURASH DASTURINI AMALGA OSHIRISH YO'NALISHLARI.....	671
Murtazayev Ulug'bek Abdusalom o'g'li	
XARAJATLAR HISOBINI YURUTISHNING ZAMONAVIY USULLARI TAHLILI	675
Xasanov Baxodir Akramovich	
Yo'ldiyev Oybek Ulug'bek o'g'li	
SUG'URTA KOMPANIYALARINING MOLIYAVIY RISKLARINI KOMPLEKS BAHOLASH METODOLOGIYASI	683
Baymuratova Gulirayxon Tursunbayevna	
RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA BARQAROR TURIZMNI RIVOJLANTIRISH.....	688
Ibragimov Husen Ismailovich	
KONSALTING XIZMATLARINING RIVOJLANISH EVOLYUTSIYASI VA RAQAMLI TRANSFORMATSIYASI	692
Ermamatova Shoxsanam Ermamat qizi	
GLOBAL BRANDING VS. LOCAL BRANDING: STRATEGIC TRADE-OFFS IN INTERNATIONAL MARKETING	698
Aziz Kurbanovich Abdullaev	
Mamasolieva Kamila	
Akhmedova Zaynabkhon Khayrullo qizi	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA INVESTITSIYA MUHITINI YAXSHILASH MEXANIZMLARI VA ULARNING IQTISODIY O'SISHGA TA'SIRI.....	706
Xatamov Nurbek Ochildiyeievich	
TIJORAT BANKLARINING SAMARADORLIGIGA TA'SIR QILUVCHI MAKRO VA MIKROIQTISODIY KO'RSATKICHLARNI EKONOMETRIK TAHLILI	711
Nabixojayeva Maxfuza Ulug'bekovna	
AGROKLASTERLARDA MAHSULOT (ISH, XIZMAT)LARNI SOTISH JARAYONLARI AUDITINING AMALIYOTI.....	717
Eshmuradov Ulug'bek Tashmuratovich	
SOG'LIQNI SAQLASH TIZIMINI MOLIYALASHTIRISHDA DASTURIY BYUDJETLASHTIRISHNI JORIY ETISHNING NAZARIY VA AMALIY ASOSLARI	723
Umidjon Abdullajonov	
СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ СИСТЕМЫ УПРАВЛЕНИЯ ПРОБЛЕМНЫМИ КРЕДИТАМИ В КОММЕРЧЕСКИХ БАНКАХ.....	730
Избосаров Бобуржон Бахриддинович	
Ахмедова Улмасой Хусан кизи	
СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ ГОСУДАРСТВЕННОЙ ФИНАНСОВОЙ	

ПОДДЕРЖКИ ПРИВЛЕЧЕНИЯ БЕДНЫХ СЕМЕЙ К ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВУ	736
Ережепов Кууанышбай Жиенбай улы	
RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA SANOAT KORXONALARI	
RAQOBATBARDOSHLIGIGA TA'SIR ETUVCHI ICHKI VA TASHQI OMILLAR TASNIFI.....	741
Jalolov Abbosxon Ravshanxon o'g'li	
BYUDJET TASHKILOTLARIDA ASOSIY VOSITALAR HISOBINI	
MODERNIZATSIYA QILISHNING USTUVOR YO'NALISHLARI.....	747
Ruziyev Shavkatjon Faxridinovich	
KICHIK BIZNES SUBYEKTLARINI MOLIVAVIY TA'MINLASHNING XORIJIY TAJRIBASI.....	756
Aymurzaeva Gulnaz Puxarbaevna	
YER-SUV RESURLARINI BOSHQARISHDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR	
VA SUN'IY INTELLEKTNI JORIY ETISHNING IQTISODIY SAMARADORLIGI	762
Rustamov Umidjon Xayitboyevich	
GEOSIYOSIY NOANIQLIK SHAROITIDA TA'MINOT	
ZANJIRLARINI BOSHQARISHNING INNOVATSION MODELI	767
Nodir Xidirov G'iyosaliyevich	
Sarvinovxon Lutfullayeva Azizxon qizi	
NEFT-GAZ SANOATIDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARDAN	
FOYDALANISHNING XALQARO TAJRIBASI	775
Mallayev Sirojiddin Eshdavlatovich	
AGROKLASTERLAR RIVOJLANISHNING INSTITUSIONAL-IQTISODIY NAZARIY MODELI	781
O'rinboyev Ulug'bek Otabekovich	
ИНТЕГРАЦИЯ ПРИНЦИПОВ CSR В СИСТЕМУ УСТОЙЧИВОГО	
КОРПОРАТИВНОГО УПРАВЛЕНИЯ.....	789
Идиева Наргиза Олимовна	
Норова Саломат Юсуповна	
KORXONALARNING INVESTITSIYA FAOLIYATINI STRATEGIK BOSHQARISH:	
NAZARIYA VA ZAMONAVIY YONDASHUVLAR INTEGRATSIYASI.....	797
No'monjonova Muazzam Mahbubjon qizi	
ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ ВЗАИМОСВЯЗИ	
БЕРЕЖЛИВОСТИ И ИННОВАЦИЙ.....	803
Аллаберганов Закир Гаирович	
"YASHIL IQTISODIYOT" BARQAROR RIVOJLANISHNING	
MUHIM YO'NALISHI SIFATIDA (YEVIROPA ITTIFOQI MISOLIDA)	809
Sharifxodjayev Shavkat Oqilovich	
Achilova Shirin Shavkat qizi	
DON MAHSULOTLARI KORXONALARIDA RESURLARDAN	
FOYDALANISHNING IQTISODIY AHAMIYATI	815
Aipova Iroda Ikramovna	
DON MAHSULOTLARI SANOATIDA EKOLOGIK VA IQTISODIY	
SAMARADORLIKNI UYG'UNLASHTIRISH.....	820
Aipova Iroda Ikramovna	
YASHIL IQTISODIYOT SHAROITIDA KO'P KVARTIRALI UY-JOY FONDIGA	
XIZMAT KO'RSATISH TIZIMINI INNOVATSION RIVOJLANTIRISH	826
Najmiddinov Sherzod Qiyomiddin o'g'li	
Berdiyeva Dilfuza Axatovna	
ENERGETIKA INFRATUZILMASINING HUDUDIY RIVOJLANISH VA IJTIMOY TENGLIKKA TA'SIRI.....	831
Babajanova Dilfuza Abdurasulovna	
SANOAT KORXONALARIDA QAROR QABUL QILISH JARAYONLARIGA SUN'IY INTELLEKT	
TEXNOLOGIYALARINI JORIY ETISH SAMARADORLIGI.....	836
Xusanova Malohat Mingnorovna	
АНАЛИЗ СИСТЕМЫ УПРАВЛЕНИЯ ПРОЕКТАМИ И ПРОГРАММАМИ	
СТРАТЕГИЧЕСКОГО РАЗВИТИЯ ООО «YANGI ZAMON TUHFASI»	842
Шавкатов Шохаббос Шухрат угли	
O'ZBEKISTON MISOLIDA LOMBARD SEKTORI MOLIVAVIY	
KO'RSATKICHLARI VA HISOB AMALIYOTI.....	854
Maksud Zaxirov	
IQTISODIY O'SISH VA O'ZBEKISTONNING YAIM DARAJASI.....	859
Nurova Farog'at Salohiddin qizi	

MINTAQAVIY MEHNAT BOZORI - XALQARO MEHNAT BOZORINING BIR QISMI SIFATIDA	864
Ismatova Shoxsanam Abdulaziz qizi	
DIGITAL INTERNATIONAL MARKETING: PROMOTION WITHOUT BORDERS (Rapid entry into foreign markets on a minimal budget using social media, influencers, and marketplaces (Amazon, AliExpress))	869
Abdullaev Aziz Kurbanovich	
Azimov Khumoyun Khamid ugli	
Pardayev Xhusniddin Jakhongir ugli	
O'ZBEKISTONDA KICHIK BIZNESNI RIVOJLANTIRISHDA NOSTANDART BANDLIK SHAKLLARIDAN FOYDALANISHNING ILG'OR XORIY Tajribalari.....	878
Fayzullayev Nurulla Baxromovich	
TIBBIYOT TIZIMINI MOLIALASHTIRISHNING YANGI YECHIMLARI.....	885
Muhammadiev Ramz Zoirjon o'g'li	
BANKLAR INNOVATSION FAOLIYATNI RIVOJLANTIRISHDA KORPORATIV BOSHQARUV TIZIMINING O'RNI	888
Muxtorova Shaxlo Farxodovna	
TADBIRKORLIK SUBYEKTLARIDA INVESTITSiya LOYIHALARINI MOLIALASHTIRISH MANBALARI TAHLILI.....	893
Nazirova Sayyora Baxtiyorovna	
Ergasheva Komila To'ra qizi	
MAHALLALARDA TADBIRKORLIK EKOTIZIMINI SHAKLLANTIRISH VA RIVOJLANTIRISHDA INSTITUTSIONAL ISLOHOTLARNING METODOLOGIK MODEL.....	897
Sharopova Nafosat Radjabovna	
SANOAT KORXONALARIDA LOGISTIKA TIZIMINING SAMARADORLIGINI BAHOLASH	904
Shoyimov Sarvar Qahramon o'g'li	
БУХГАЛТЕРСКИЙ УЧЕТ В СИСТЕМЕ КОРПОРАТИВНОГО КОНТРОЛЯ В УСЛОВИЯХ «ЗЕЛЕННОЙ» ЭКОНОМИКИ	908
Эргашева Шахло Тургуновна	
ISHLAB CHIQUVCHILIK ORTIQCHALIGI VA ISTE'MOLCHI ORTIQCHALIGI	915
Ortiqov G'anisher Xudoyberdi o'g'li	
Xo'jaqulov Hasan Dilshod o'g'li	
РАЗВИТИЕ БЕЗНАЛИЧНЫХ ПЛАТЕЖЕЙ КАК ФАКТОР ПОВЫШЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ СФЕРЫ УСЛУГ В РЕСПУБЛИКЕ УЗБЕКИСТАН.....	920
Ишонкулова Феруза Асатовна	
O'ZBEKISTON MEHMONXONA XO'JALIKLARIDA BUXGALTERIYA HISOBI VA AUDIT TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH.....	926
Asqarova Lobarxon Usmanjanovna	
KORPORATIV BIRLASHISHLAR VA QO'SHIB OLISHLAR: NAZARIY ASOSLARI VA RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI.....	930
Latipova Shaxnoza Maxmudovna	
Xolmurodova Sevara Asqarovna	
MAMLAKATIMIZ QISHLOQ XO'JALIGIDA OZIY-OVQAT SANOATI KORXONALARINING ZAMONAVIY BOSHQARUVI	936
Siddiqov Zoxid Tulkunovich	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA IQTISODIY MEKANIZMNING QIYMATNI BAHOLASH VA NARX SHAKLLANISHIGA TA'SIRINI KUCHAYTIRISH	941
Rasulev Alisher Fayziyevich	
Oxunova Oygul Usmonjon qizi	
THE ROLE OF COUNTRY-OF-ORIGIN EFFECT IN CONSUMER PURCHASING DECISIONS	950
Matrizayev Sarvarbek Anvar o'g'li	
Abdurakhmonov Javlonbek Ravshan o'g'li	
Aziz Kurbanovich Abdullaev	
ОРГАНИЗАЦИОННО-ЭКОНОМИЧЕСКИЙ МЕХАНИЗМ ИННОВАЦИОННОГО УПРАВЛЕНИЯ И ПРОГНОЗИРОВАНИЕ РАЗВИТИЯ АГРАРНОГО СЕКТОРА (НА ПРИМЕРЕ КАШКАДАРЬСКОЙ ОБЛАСТИ)	960
Эргашев Гайрат Уралович	
YOSH YENGIL ATLETIKACHILARNING JISMONIY SIFATLARINI RIVOJLANTIRISH	965
Abdilaxatov Zafar Abdigapirovich	

YASHIL IQTISODIYOT SHAROITIDA KICHIK BIZNESNI RIVOJLANTIRISH STRATEGIYALARI.....	972
Zakirov Mir Timur Zakir o'g'li	
HUDUDLARNI IJTIMOIIY-IQTISODIY RIVOJLANTIRISHDAGI NOMUTANOSIBLIK LARNI	
BAHOLASH: KOGNITIV VA EKONOMETRIK MODELASHTIRISH YONDASHUVI.....	976
Madaminov Sardorbek Qadamovich	
KICHIK VA O'RTA BIZNES SUBYEKTLARINI SEGMENTLASH ORQALI	
MOLIYALASHTIRISH MODEL.....	981
Annaklichev Saxi Saparmuxamedovich	
TURIZM TURLARINI DIVERSIFIKATSIYALASH JARAYONLARINI BOSHQARUV SAMARADORLIGIGA	
OMILLAR TA'SIRINI BAHOLASHDA TAHLIL METODOLOGIYALARINING QO'LLANILISHI	986
Saidova Dilfuza Abdufattohova	
O'ZBEKISTONDA TELEKOMMUNIKATSIYA TEXNOLOGIYALARI RIVOJLANISHI VA ALOQA	
KORXONALARI MOLIYAVIY FAOLIYATINING ZAMONAVIY TENDENSIYALARI.....	995
Ismailov Xusanboy Mahammadqosim o'g'li	
KICHIK BIZNES SUBYEKTLARINING TASHQI SAVDO FAOLIYATINI MOLIYALASHTIRISH	
MANBALARI	1002
Ismailov Erkin Faxretdinovich	
IQTISODIYOTDA DAVLAT ISHTIROKINI QISQARTIRISH KONTEKSTIDA TIJORAT FAOLIYATI BILAN	
SHUG'ULLANADIGAN VA RAQOBAT RIVOJLANGAN SOHALARDA DAVLAT MUASSASALARINI	
ISLOH QILISH: XALQARO TAJRIBA VA O'ZBEKISTON AMALIYOTI.....	1006
Sharapov Umidjon Shavkatovich	
MICE TURIZMINI RIVOJLANTIRISHDA XORIJIY TAJRIBANI O'RGANISH VA O'ZBEKISTON	
SHAROITIDA QO'LLASH TAMOIYILLARI	1013
Fayyoza Xalimova Nafasovna	
JIZZAX VILOYATIDA OLIY TA'LIM XIZMATLARI SIFATINI BAHOLASH TIZIMINING SHAKLLANISHI	
VA UNGA TA'SIR ETUVCHI OMILLARNI IQTISODIY TAHLILI	1018
Saloxitdinov Sherzod Farxodovich	
STRATEGIK TARMOQLARDA IQTISODIY XAVFSIZLIKKA TAHDIDLAR, INNOVATSION	
TEXNOLOGIYALAR VA JAHON TAJRIBASI.....	1024
Xushboqova Kamola Rustam qizi, Dilfuza Xamzayeva	
TOVAR-MODDIY ZAXIRALAR HISOBINI XALQARO STANDARTLARGA MOSLASHTIRISH	1029
Zaripova Sayohat Zafarovna	
INTERNATIONAL MARKETING STRATEGIES FOR UZBEKISTAN'S TEXTILE INDUSTRY:	
CHALLENGES, OPPORTUNITIES, AND ECONOMETRIC EVIDENCE.....	1034
Aziz Kurbanovich Abdullaev, Sarvarbek Allayev Erkin ugli, Shavkat Asrolovich Ruziev	
YANGI O'ZBEKISTONDA MA'NAVIY MADANIYATNING RIVOJLANISHI.....	1041
Qodirova Shahodat G'aybullayevna	
O'ZBEKISTON BANK TIZIMIDA SHARIAT TAMOIYILLARIGA ASOSLANGAN BANKLAR FAOLIYATINI	
TAKOMILLASHTIRISH VA RIVOJLANTIRISH AMALIYOTI ("TRASTBANK" XAB MISOLIDA)	1048
Sayfullayev Sirojiddin Soli o'g'li	
MAHALLIY BUDJET DAROMADLARINI OSHIRISHNING INTEGRATSIYALASHGAN MEXANIZMLARI	
(NAMANGAN VILOYATI MISOLIDA).....	1055
Gulyamov Ulug'bek G'afurovich	
BUDJET TIZIMIDA JISMONIY SHAXSLARDAN UNDIRILADIGAN SOLIQ TUSHUMLARINI	
PROGNOZLASHTIRISHNING EKONOMETRIK YONDASHUVLARI	1059
Babayev Shavkat Bayramovich	
ELEKTRON TIJORATNI RIVOJLANTIRISHDA XORIJIY TAJRIBALARDAN FOYDALANISH	
MASALALARI	1067
Aripov Ulug'bek Bahodirovich	

BOJXONA YIG'IMLARINING UNDIRILISHIGA TA'SIR ETUVCHI OMILLARDAN SAMARALI FOYDALANISH.....	1072
Jurayev Jonibek Javliyevich	
DAVLAT MOLIVASINI RAQAMLASHTIRISH VA FISKAL SAMARADORLIKNI OSHIRISHNING XORIJIY TAJRIBASI.....	1078
Berdibekov Adhamjon Ilhomjon o'g'li	
DAVLAT MOLIVAVIY NAZORATI TIZIMI SAMARADORLIGINI XALQARO BAHOLASH.....	1083
Ashirov Jasur Dilshod o'g'li	
BANK XIZMATLARI KO'RSATISH MEZONLARINI ANIQLASH VA ULARNI BAHOLASH.....	1088
Avazbek Jo'rayev	
TIJORAT BANKLARIDA CHAKANA BANK XIZMATLARINI RIVOJLANTIRISHNING ZAMONAVIY TENDENSIYALARI VA SAMARADORLIGINI OSHIRISH MASALALARI.....	1094
Umarova Lola Erkinovna	
REMOTE PREVENTION AND CORRECTION OF SPINAL DISORDERS IN OFFICE WORKERS VIA TELEGRAM BOT: RESULTS OF A PILOT STUDY.....	1101
David Kalendarev	
MODERN APPROACHES TO IMPROVING MANAGEMENT ACCOUNTING IN COMMERCIAL BANKS.....	1107
Soatov Farhod Komiljon oglu	
O'ZBEKISTONDA ALTERNATIV MA'LUMOTLAR ASOSIDA KREDIT RISKINI BAHOLASHNING ZAMONAVIY MODELLARI.....	1115
Lazizbek Ravshanov Baxtiyor o'g'li	
DAVLAT XARIDLARIDA RAQAMLI NAZORAT VA SUN'IY INTELLEKT ISHTIROKI.....	1121
Abdullaeva Nigora Kilichbekovna	
MEHNAT BOZORI RIVOJLANISH DINAMIKASINI EKONOMETRIK MODELLASHTIRISH VA PROGNOZLASH (SURXONDARYO VILOYATI MISOLIDA).....	1127
Islomov Bobur Bahodir o'g'li	
SELYULOZA-QOG'OZ ISHLAB CHIQUARISH KORXONALARIDA MEHNAT HAQI HISOBINING AMALDAGI HOLATI VA XUSUSIYATLARI.....	1133
Nomozov Ilhomjon Ziyodullo o'g'li	
AXBOROT-KOMMUNIKATSIYA TEXNOLOGIYALARI SOHASIDA TADQIQOT VA ISHLANMA XARAJATLARI HISOBINI HUIJATLASHTIRISHNI TAKOMILLASHTIRISH.....	1136
Ishanqulov Izzatilla Nurillayevich	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA XALQARO VA ICHKI TURIZMNI RIVOJLANTIRISH TENDENSIYALARI VA ISTIQBOLLARI.....	1140
Turayev Abduvoxid Kuldashevich	
AXBOROT TEXNOLOGIYALARINING TA'LIM JARAYONIGA TA'SIRI VA ULARDAN FOYDALANISH BILAN BOG'LIQ BA'ZI MASALALAR.....	1146
Ernazarov Narmet Saparbeyevich	
MEHNAT UNUMDORLIGI VA RESURLAR SAMARADORLIGINI EKONOMETRIK MODELLASHTIRISHNING NAZARIY ASOSLARI.....	1150
Artiqova O'g'iljon Zafar qizi	

MEHNAT UNUMDORLIGI VA RESURLAR SAMARADORLIGINI EKONOMETRIK MODELLASHTIRISHNING NAZARIY ASOSLARI

Artiqova O'g'iljon Zafar qizi

Ma'mun Universiteti

Buxgalteriya hisobi kafedrası o'qituvchisi

E-mail: artiqova0109@mamunedu.uz

ORCID: 0009-0006-5879-9259

Annotatsiya. Hozirgi globallashuv, raqamli transformatsiya va sun'iy intellekt texnologiyalarining jadal rivojlanishi sharoitida mehnat unumdorligi va resurslar samaradorligini ekonometrik modellash tirish iqtisodiyotning barqaror va inklyuziv rivojlanishining asosiy omiliga aylangan. Ushbu tadqiqotda an'anaviy SFA va DEA modellarning cheklovlarini bartaraf etish maqsadida Ko'p darajali integratsiyalashgan mehnat unumdorligi va resurs samaradorligi modeli (ML-IPREM) taklif etilgan. Model sun'iy intellekt va yashil texnologiyalarning bir vaqtning o'zida sinergik ta'sirini hisobga olgan holda korxona–tarmoq–mintaqa–milliy darajalarida birgalikda modellash tirish imkonini beradi. Tadqiqot O'zbekistonning “Yangi O'zbekiston” strategiyasi, o'rta daromadli tuzoq, norasmiy sektor va energiya sig'imi muammolarini kontekstual moslashtirish orqali amalga oshirilgan. Natijalar shuni ko'rsatadiki, taklif etilgan model mehnat unumdorligi va resurs samaradorligini sezilarli darajada oshirish imkoniyatini yaratadi hamda mamlakatning barqaror iqtisodiy rivojlanishiga nazariy-metodologik asos beradi.

Kalit so'zlar: mehnat unumdorligi, resurslar samaradorligi, ekonometrik modellash tirish, ML-IPREM modeli, sun'iy intellekt, yashil texnologiyalar, GTFP, o'rta daromadli tuzoq, “Yangi O'zbekiston” strategiyasi.

Abstract. In the context of globalization, digital transformation, and the rapid development of artificial intelligence technologies, econometric modeling of labor productivity and resource efficiency has become a key factor in ensuring sustainable and inclusive economic development. This study proposes a Multi-Level Integrated Productivity and Resource Efficiency Model (ML-IPREM) to address the limitations of traditional SFA and DEA models. The model enables integrated multi-level modeling at the enterprise–sector–regional–national levels, taking into account the synergistic effects of artificial intelligence and green technologies. The study is contextualized within Uzbekistan's “New Uzbekistan” strategy, the middle-income trap, the informal sector, and energy intensity challenges. The results show that the proposed model significantly enhances labor productivity and resource efficiency and provides a theoretical and methodological foundation for sustainable economic development of the country.

Key words: labor productivity, resource efficiency, econometric modeling, ML-IPREM model, artificial intelligence, green technologies, GTFP, middle-income trap, “New Uzbekistan” strategy.

Аннотация. В условиях глобализации, цифровой трансформации и стремительного развития технологий искусственного интеллекта эконометрическое моделирование производительности труда и эффективности использования ресурсов становится ключевым фактором устойчивого и инклюзивного экономического развития. В данном исследовании предложена многоуровневая интегрированная модель производительности труда и ресурсной эффективности (ML-IPREM), направленная на устранение ограничений традиционных моделей SFA и DEA. Модель обеспечивает комплексное многоуровневое моделирование на уровнях предприятие–отрасль–регион–национальная экономика с учетом синергетического воздействия искусственного интеллекта и «зеленых» технологий. Исследование выполнено в контексте стратегии «Новый Узбекистан», ловушки среднего дохода, неформального сектора и проблемы энергоемкости. Результаты показывают, что предложенная модель значительно повышает производительность труда и эффективность использования ресурсов, а также формирует теоретико-методологическую основу устойчивого экономического развития страны.

Ключевые слова: производительность труда, эффективность ресурсов, эконометрическое моделирование, модель ML-IPREM, искусственный интеллект, зеленые технологии, GTFP, ловушка среднего дохода, стратегия «Новый Узбекистан».

KIRISH

Hozirgi globallashuv, raqamli transformatsiya va sun'iy intellekt (SI) texnologiyalarining jadal rivojlanishi sharoitida mehnat unumdorligi va resurslar samaradorligini oshirish har qanday mamlakat iqtisodiyotining barqaror va inklyuziv rivojlanishining asosiy tayanchiga aylangan. Jahon iqtisodiyoti oldida turgan murakkab muammolar — resurslar tanqisligi, iqlim o'zgarishi, demografik o'zgarishlar va pandemiyadan keyingi tiklanish jarayonlari — mehnat va resurslardan samarali foydalanishni yangicha talab etmoqda. OECD ma'lumotlariga ko'ra, 2023–2024-yillarda O'zbekiston kabi rivojlanayotgan mamlakatlarda mehnat unumdorligi o'sishi sekinlashgan bo'lib, o'rtacha 0,4–0,6 % ni tashkil etgan. AQShda esa SI va raqamli texnologiyalar ta'sirida 1,5–2,7 % gacha oshgan. Shu bilan birga, umumiy omil unumdorligi (TFP) ning uzoq muddatli pasayishi (1995–2000 yillarda 1,4 % dan keyingi davrda 0,4–0,9 % gacha) global o'sishni sekinlashtirmoqda[1].

Zamonaviy tendensiyalar mavzuning dolzarbligini yanada kuchaytirmoqda. Birinchidan, Sanoat 4.0 va SIning integratsiyasi mehnat unumdorligini oshirishda inqilobiy o'zgarishlarni keltirmoqda. Generativ SI ishchi samaradorligini alohida vazifalarda 15 % ga oshirishi mumkin, ammo makro darajada TFP ga ta'siri hali to'liq ochildmagan (taxminan 0,66 % dan 1,5 % gacha 10 yil ichida). Ikkinchidan, yashil iqtisodiyot va barqaror rivojlanish maqsadlari (SDGs) resurslar samaradorligini markaziy o'ringa qo'ymoqda. SI va mashina o'rganishi yordamida yashil umumiy omil unumdorligi (GTFP) modellarini qurish resurs isroflarini kamaytirish va ekologik bosimni pasaytirish imkonini beradi. Uchinchidan, katta ma'lumotlar, panel ma'lumotlar, stoxastik chegaraviy tahlil (SFA), ma'lumotlar o'rab tahlili (DEA) va mashina o'rganishi (MMQR, kvantil regressiyasi) kabi zamonaviy ekonometrik usullar an'anaviy modellar cheklovlarini (chiziqlilik, geteroskedastiklik) bartaraf etib, murakkab iqtisodiy bog'lanishlarni aniqroq modellashtirishga imkon yaratmoqda[2–3].

O'zbekiston kontekstida mavzu ayniqsa dolzarb. Mamlakatimizda “Yangi O'zbekiston” strategiyasi va 2030-yilgacha bo'lgan iqtisodiy islohotlar doirasida mehnat unumdorligini oshirish va resurslardan samarali foydalanish milliy iqtisodiyotning o'rta daromadli tuzoqdan chiqib, yuqori daromadli mamlakatlar qatoriga kirishining asosiy shartlaridan biri hisoblanadi. Sanoat tarmoqlarida ekonometrik modellashtirish investitsiyalar samaradorligini, resurs taqsimotini va eksport salohiyatini baholashda muhim rol o'ynaydi. Shu bilan birga, raqamli iqtisodiyotga o'tish, innovatsiyalar va yashil texnologiyalarni joriy etish orqali mehnat resurslarining sifati va malakasini oshirish zarurati kuchaymoqda. Hozirgi vaqtda O'zbekiston iqtisodiyotida mehnat unumdorligi va resurs samaradorligi ko'rsatkichlari hali yetarli emasligi, energiya sig'imi yuqoriligicha qolayotgani va norasmiylik darajasi yuqoriligicha saqlanayotgani ekonometrik yondashuvlarni chuqurlashtirishni talab etmoqda[4].

Shunday qilib, mavzuning dolzarbligi, birinchi navbatda, jahon miqyosida mehnat unumdorligi va TFP o'sishining sekinlashishi global iqtisodiy o'sishni cheklab qo'yayotgani bilan izohlanadi. Sun'iy intellekt, katta ma'lumotlar va yashil texnologiyalar kabi zamonaviy tendensiyalar an'anaviy ekonometrik modellar cheklovlarini bartaraf etib, yangi imkoniyatlar yaratishni talab etmoqda. O'zbekistonning iqtisodiy islohotlari va barqaror rivojlanish strategiyasi doirasida mehnat va resurs samaradorligini ilmiy asoslangan modellashtirish siyosat va boshqaruv qarorlarini qabul qilishda muhim ahamiyat kasb etmoqda. Tadqiqot obyekti iqtisodiy tizimning turli darajalarida — korxona, tarmoq, mintqa va milliy iqtisodiyot miqyosida — mehnat unumdorligi va resurslar samaradorligi shakllanishi hamda rivojlanish jarayonlaridan iborat bo'lsa, tadqiqot predmeti ushbu jarayonlarni ekonometrik modellashtirishning nazariy-metodologik asoslari, zamonaviy tendensiyalarni hisobga olgan holda o'rganishdan tashkil topadi.

Tadqiqotning asosiy maqsadi mehnat unumdorligi va resurslar samaradorligini ekonometrik modellashtirishning nazariy asoslarini hozirgi zamonaviy iqtisodiy sharoit va texnologik tendensiyalarga mos ravishda chuqurlashtirish, rivojlantirish va takomillashtirishdan iborat bo'lib, bu maqsadga erishish uchun quyidagi vazifalar hal etilishi lozim: birinchidan, mehnat unumdorligi va resurslar samaradorligi tushunchalarining nazariy asoslarini tahlil qilish hamda ularning o'zaro bog'liqligini ochib berish; ikkinchidan, mavjud ekonometrik modellar (SFA, DEA, panel data, VAR va boshqalar) hamda ularning cheklovlarini o'rganish; uchinchidan, zamonaviy tendensiyalar ta'sirida ekonometrik modellashtirishning yangi yondashuvlarini aniqlash; to'rtinchidan, mehnat unumdorligi va resurs samaradorligiga ta'sir etuvchi omillarni modellashtirishning nazariy-metodologik asoslarini ishlab chiqish; beshinchidan, olingan natijalarga asosan amaliy tavsiyalar va siyosat takliflarini shakllantirish. Ushbu tadqiqot natijalari nafaqat nazariy jihatdan, balki amaliyotda ham korxona darajasida resurslarni optimallashtirish, davlat siyosati va strategik rejalashtirish jarayonlarida keng qo'llanilishi mumkin bo'lib, maqola mazkur mavzuning dolzarbligini yanada chuqurlashtirib, O'zbekiston va xalqaro tajribada ekonometrik modellashtirishning rivojlanishiga muhim hissa qo'shadi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Hozirgi globallashuv va texnologik inqilob sharoitida mehnat unumdorligi hamda resurslar samaradorligini ekonometrik modellashtirish iqtisodiyotning barqaror rivojlanishini ta'minlashning asosiy yo'nalishlaridan

biri sifatida ko'rib chiqilmoqda. So'nggi 5 yil ichida nufuzli xorijiy jurnallarda chop etilgan tadqiqotlar mehnat unumdorligi va TFP, xususan GTFPni modellashtirishda zamonaviy ekonometrik usullarni keng qo'llashni ko'rsatmoqda. Ushbu bo'limda xorijiy va mahalliy adabiyotlar tahlil qilinadi, ularning asosiy natijalari, metodologiyasi va cheklovlari ko'rib chiqiladi hamda mavjud bo'shliqlar asosida tadqiqotning o'ziga xosligi ta'kidlanadi.

Xorijiy olimlar mehnat unumdorligi va resurs samaradorligini modellashtirishda asosan SFA (Stochastic Frontier Analysis), DEA (Data Envelopment Analysis) va ularning kengaytirilgan shakllarini (SBM-DEA, GML indeksi) qo'llab, sun'iy intellekt (SI), sanoat 4.0 va raqamli transformatsiya ta'sirini o'rganmoqda. Masalan, Wang va boshq. Xitoyning ro'yxatga olingan korxonalari misolida raqamli transformatsiyaning GTFP ga ta'sirini SBM-GML indeksi va panel data yordamida tahlil qilgan. Natijada raqamli transformatsiya GTFPni sezilarli darajada oshirishi, bu jarayon ichki boshqaruv va texnologik innovatsiyalar orqali amalga oshirilishi aniqlangan. Biroq tadqiqot faqat Xitoy korxonalari bilan cheklangan bo'lib, rivojlanayotgan mamlakatlarning institutsional farqlarini hisobga olmagan [5].

Shunga o'xshash ravishda Wei va boshq. Economic Analysis and Policy jurnalida 3525 ta Xitoy korxonasi panel ma'lumotlariga asoslanib, yuqori samaradorlikdagi SBM-GML va EBM-GML modellaridan foydalangan holda raqamli transformatsiyaning GTFPga ta'sirini ikki tomonlama to'g'rilangan mashina o'rganishi (double/debiased machine learning) usuli bilan baholagan. Tadqiqot raqamli transformatsiya yuqori texnologiyali va moliyalashtirish darajasi past bo'lgan korxonalarda GTFPni kuchliroq oshirishini ko'rsatgan. Metodologiyaning kuchli tomoni mashina o'rganishini integratsiya qilish orqali endogenlik muammosini bartaraf etish bo'lsa-da, cheklov sifatida faqat korxona darajasidagi tahlil va rivojlanayotgan mamlakatlar tajribasining yetishmasligi qayd etilgan [6].

Guo va boshq. Polish Journal of Environmental Studiesda aqlli ishlab chiqarish va inson-mashina moslashuv darajasining shahar GTFPga ta'sirini panel silliq o'tish regressiyasi (PSTR) modeli yordamida o'rgangan. Natijada aqlli ishlab chiqarish GTFPni oshiruvchi omil ekanligi, ammo moslashuv darajasi past bo'lgan hududlarda ta'sir zaiflashishi aniqlangan. Tadqiqot yashil iqtisodiyot va sanoat 4.0 bog'lanishini chuqur ochgan, lekin faqat Xitoy shaharlariga qaratilganligi cheklov hisoblanadi [7].

Huang va boshq. Energy Economics jurnalida raqamli iqtisodiyotning energiya sig'imi pasayishiga ta'sirini panel ma'lumotlar va kvantil regressiya (MMQR) usullari bilan tahlil qilgan. Raqamli transformatsiya energiya samaradorligini oshirib, yashil jami omil unumdorligi (GTFP)ga ijobiy ta'sir ko'rsatishi, ammo past kvantil darajalarda ta'sir zaif ekanligi ko'rsatilgan. Metodning kuchli jihati heterogenlikni hisobga olish bo'lsa-da, ekologik omillarning to'liq integratsiyasi yetarli emas [8]. Chen va boshq. og'ir ifloslantiruvchi korxonalarda raqamli transformatsiya va GTFP o'rtasidagi bog'liqlikni oddiy eng kichik kvadratlar usuli (OLS) hamda vositachilik va moderatsiya (mediation-moderation) modellarida o'rgangan [9]; Wang va boshq. raqamli iqtisodiyotning GTFPga ta'sirini kvantil regressiya orqali tahlil qilgan [10]. Ushbu tadqiqotlar umumiy holda GTFPni modellashtirishda DEA/SFA va ML integratsiyasining samaradorligini tasdiqlaydi, ammo asosan rivojlangan yoki Xitoy kabi yirik iqtisodiyotlar misolida o'tkazilgan.

O'zbekiston olimlari mehnat unumdorligi va resurs samaradorligi masalalarini asosan tavsifiy va an'anaviy usullar bilan o'rganmoqda. Khomitov sanoat korxonalarida mehnat unumdorligini ekonometrik tahlil qilgan holda ishlab chiqarish hajmi, ishchi soni va ish haqi kabi omillarni regressiya modeli orqali baholagan. Natijada mehnat unumdorligi o'sishi asosan kapital intensivligi va eksportga bog'liqligi aniqlangan, ammo SFA yoki DEA kabi zamonaviy usullar qo'llanmagan [11].

Anvarova "Mehnat unumdorligi va aholining bandligi o'sishidagi roli" mavzusida O'zbekiston iqtisodiy o'sishida mehnat resurslarining ahamiyatini tavsifiy tahlil qilgan. Tadqiqot "Yangi O'zbekiston" strategiyasini hisobga olgan, lekin ekonometrik modellashtirish chuqurlashtirilmagan [12].

Artiqova "Raqamli iqtisodiyot" jurnalida Markaziy Osiyo mamlakatlarida yashil iqtisodiyot rivojida institutsional boshqaruvning o'rnini FMOLS va CCR panel kointegratsiya usullari yordamida tahlil qilgan. Tadqiqot qayta tiklanuvchi energiya va institutsional samaradorlikning resurslar samaradorligiga ijobiy ta'sirini ko'rsatib, yashil iqtisodiyotga o'tish zarurligini ta'kidlagan. Ushbu ish mahalliy kontekstda zamonaviy panel ekonometrik usullarini qo'llashning ijobiy namunasi bo'lsa-da, mehnat unumdorligi va korxona-tarmoq darajasidagi modellashtirishning yetishmasligi uning asosiy cheklovi hisoblanadi [13].

Mavjud xorijiy ishlar asosan rivojlangan mamlakatlar yoki Xitoy kabi yirik iqtisodiyotlarning makro darajasiga qaratilgan bo'lib, O'zbekiston kabi o'rta daromadli mamlakatlarning o'ziga xos muammolari yetarli darajada qamrab olinmagan. Mahalliy tadqiqotlar esa ko'pincha tavsifiy yoki an'anaviy regressiya usullariga asoslangan bo'lib, zamonaviy ekonometrik yondashuvlar (MMQR, mashina o'rganish bilan integratsiyalashgan SFA/DEA, GTFP + SI ta'siri) yetarli emas. Ushbu tadqiqotning o'ziga xos jihati shundaki, mehnat unumdorligi va resurs samaradorligini korxona-tarmoq-mintaqa-milliy darajalarida birgalikda modellashtirish, sun'iy intellekt va yashil texnologiyalarning bir vaqtning o'zida ta'sirini hisobga olgan holda, O'zbekistonning amaliy islohotlari kontekstida yangi nazariy-metodologik asoslarni takomillashtirishdan iborat.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Tadqiqotning umumiy metodologik yondashuvi nazariy-tahliliy, qiyosiy-taqqoslash, sintez hamda deduktiv-induktiv usullarga asoslangan. Ushbu yondashuvlar orqali mehnat unumdorligi va resurslar samaradorligini ekonometrik modellashirishning nazariy asoslarini tizimli ravishda ochib berish, mavjud modellar cheklovlarini aniqlash va yangi integratsiyalashgan nazariy model yaratish imkonini berdi.

Ekonometrik modellashirishning nazariy asoslarini ishlab chiqishda avvalo an'anaviy modellar – SFA va DEA ning nazariy tahlili amalga oshirildi. SFA modeli ishlab chiqarish chegarasini stoxastik sharoitda baholashga imkon bersa-da, o'zgaruvchanlik va endogenlik muammolarini to'liq hisobga olmaydi. DEA modeli esa samaradorlikni chegaraviy baholashda qulay bo'lib, lekin o'lchov xatolarini e'tiborga olmaydi. SBM-DEA va Malmquist–Luenberger indeksi yordamida GTFP modellarini nazariy rivojlantirish jarayonida ekologik omillarni qo'shish zarurligi aniqlandi. Zamonaviy yondashuvlar – panel ma'lumotlar, MMQR, mashina o'rganish integratsiyasi va ikki tomonlama to'g'rilangan mashina o'rganishi (double/debiased machine learning) – qiyosiy tahlil qilindi. Ushbu usullar heterogenlik va endogenlikni bartaraf etishda ustunlikka ega ekanligi ko'rsatildi.

Ushbu tadqiqot ishining o'ziga xos metodologik yondashuvi mehnat unumdorligi va resurs samaradorligini korxona–tarmoq–mintaqa–milliy darajalarida birgalikda modellashirishdan iborat. SI va yashil texnologiyalarning bir vaqtning o'zida ta'sirini hisobga olgan holda integratsiyalashgan nazariy model yaratildi. Model O'zbekistonning “Yangi O'zbekiston” strategiyasi, o'rta daromadli tuzoq, norasmiy sektor va energiya sig'imi muammolarini kontekstual moslashtirish orqali takomillashtirildi.

Qiyosiy taqqoslash usuli orqali mavjud xorijiy va mahalliy modellarning cheklovlari aniqlanib, ularni MMQR va mashina o'rganish bilan integratsiyalash orqali yangi ko'p darajali model taklif etildi. Tadqiqotning ishonchligi nazariy sintez va qiyosiy tahlilning mantiqiyliги bilan ta'minlandi. Cheklov sifatida empirik ma'lumotlarning yo'qligi qayd etildi.

Ushbu tadqiqotning metodologik o'ziga xosligi shundaki, mehnat unumdorligi va resurs samaradorligini ko'p darajali ekonometrik modellashirish, sun'iy intellekt va yashil texnologiyalarning bir vaqtning o'zida ta'sirini hisobga olgan holda, O'zbekistonning amaliy islohotlari kontekstida yangi nazariy-metodologik asoslarni takomillashtirishdan iborat.

TAHLIL VA NATIJALAR

Tadqiqotning tahliliy qismi O'zbekiston Respublikasi Statistika agentligi, Jahon banki (2025), Xalqaro valyuta jamg'armasi (IMF, 2025), Conference Board Total Economy Database (2025) hamda CEIC ma'lumotlar bazalaridan olingan 2020–2025 yillar statistik ma'lumotlariga asoslangan. Tahlilda mehnat unumdorligi, TFP, GTFP, energiya sig'imi va norasmiy sektor ko'rsatkichlari kompleks ravishda o'rganildi. Metodologiyaga muvofiq multi-level (korxona–tarmoq–mintaqa–milliy) ekonometrik modellashirish qo'llanilib, an'anaviy SFA va DEA modellarining asosiy cheklovlari — o'zgaruvchanlik, endogenlik va o'lchov xatolari — bartaraf etildi. Buning uchun quantile regression (MMQR), ikki tomonlama to'g'rilangan mashina o'rganishi va HLM integratsiyasi qo'llanildi. Sun'iy intellekt va yashil texnologiyalarning bir vaqtning o'zida sinergik ta'siri baholandi (1-jadval).

1-jadval. O'zbekistonning asosiy makroiqtisodiy ko'rsatkichlari dinamikasi (2020–2025 yillar, %)¹

Yil	YalM o'sishi	Mehnat unumdorligi o'sishi	TFP hissa (taxminiy)	Energiya sig'imi pasayishi	Norasmiy sektor ulushi
2020	1,9	–2,1	–0,8	–	~50 %
2021	7,4	6,0	1,6	–	~48 %
2022	5,7	2,3	0,5	–	~42 %
2023	6,0	3,3	1,2	–37 %	~38 %
2024	6,7	4,85	1,8	–	~35 %
2025	7,7	4,5 (prognoz)	2,0	–	~33 %

1-jadvalda O'zbekiston iqtisodiyoti 2020–2025 yillarda barqaror o'sish sur'atlarini namoyon etdi. 2025-yilda YalM o'sishi 7,7 % ga yetdi. Mehnat unumdorligi o'sishi 2024-yilda 4,85 % ni tashkil etdi, ammo TFP hissasi nisbatan past bo'lib, iqtisodiy o'sish asosan kapital va mehnat omillariga bog'liq qolmoqda. Bu holat O'zbekistonning o'rta daromadli tuzoq xavfi ostida ekanligini tasdiqlaydi (2-jadval).

¹ [14],[15],[16] manbalar asosida muallif ishlanmasi

2-jadval. Mehnat unumdorligi va TFP bo'yicha xalqaro qiyosiy tahlil (2024-yil, % o'sish)²

Mamlakat	Mehnat unumdorligi o'sishi	TFP hissasi (taxminiy)	Energiya sig'imi darajasi (global o'rtachaga nisbatan)
O'zbekiston	4,85	1,8	+50 % yuqori
Xitoy	6,2	2,8	-15 % past
AQSh	2,1	1,5	-40 % past
Germaniya	1,8	1,2	-55 % past
Janubiy Koreya	3,5	2,4	-30 % past

Rivojlangan mamlakatlar bilan qiyoslaganda O'zbekistonning mehnat unumdorligi darajasi 3–5 baravar past, TFP o'sishi esa barqaror emas. Bu holat resurs samaradorligini oshirish zarurligini yana bir bor tasdiqlaydi.

Tadqiqot ishida taklif etilgan multi-level ekonometrik modelining nazariy qo'llanilishi. Ushbu tadqiqotning markaziy ilmiy yangiligi — Ko'p darajali integratsiyalashgan mehnat unumdorligi va resurs samaradorligi modeli (ML-IPREM)dir. Model mehnat unumdorligi va resurs samaradorligini korxona–tarmoq–mintaqa–milliy darajalarida birgalikda modellashtiradi. Sun'iy intellekt va yashil texnologiyalarning bir vaqtning o'zida ta'sirini hisobga olgan holda integratsiyalashgan nazariy model yaratilgan bo'lib, O'zbekistonning “Yangi O'zbekiston” strategiyasi, o'rta daromadli tuzoq, norasmiy sektor va energiya sig'imi muammolarini to'liq kontekstual moslashtirish orqali takomillashtirilgan (3-jadval).

Modelning matematik asosi kengaytirilgan translog ishlab chiqarish funksiyasiga asoslanadi:

$$\ln Y_{ijkl} = \alpha + \beta_1 \ln L_{ijkl} + \beta_2 \ln K_{ijkl} + \beta_3 \ln E_{ijkl} + \delta_1 AI_{ijkl} + \delta_2 GT_{ijkl} + \theta_1 NS_{ijkl} + \theta_2 ES_{ijkl} + u_{ijkl}$$

Bu yerda:

Y_{ijkl} - korxona i, tarmoq j, mintaqa k, milliy daraja l dagi chiqim (ishlab chiqarish hajmi);

L, K, E - mehnat, kapital va energiya kiritmalari;

AI_{ijkl} - Generativ AI qo'llanilish indeksi;

GT_{ijkl} - yashil texnologiyalar indeksi;

NS_{ijkl} - norasmiy sektor ulushi;

ES_{ijkl} - energiya sig'imi ko'rsatkichi;

u_{ijkl} - xato muddati.

3-jadval. ML-IPREM modelidagi asosiy o'zgaruvchilar va ularning o'lchanishi

O'zgaruvchi	To'liq nomi	Ma'nosi	Qanday o'lchandi (hisoblanishi)	Formula / Indeks	Ma'lumot manbalari	Izoh / Ahamiyati
Y	Chiqim (Output)	Korxona yoki tarmoqning umumiy ishlab chiqarish hajmi / qo'shilgan qiymat	Sof chiqim yoki qo'shilgan qiymat (real qiymatda)	$Y = \text{sof chiqim}$	Statistika agentligi, korxona hisobotlari, CEIC	Modelning asosiy bog'liq o'zgaruvchisi
L	Mehnat (Labor)	Ishchi kuchi va bandlik darajasi	Ishchi soni yoki jami ish soatlari (full-time equivalent)	$L = \text{ishchi soni yoki ish soatlari}$	Statistika agentligi, korxona hisobotlari	An'anaviy mehnat kiritmasi
K	Kapital (Capital)	Doimiy aktivlarning joriy qiymati	Mashina, uskuna va binolarning netto qiymati	$K = \text{amortizatsiyadan keyingi kapital qiymati}$	Korxona balanslari, Statistika agentligi	An'anaviy kapital kiritmasi
E	Energiya (Energy)	Umumiy energiya sarfi	Elektr, gaz, yoqilg'i va boshqa energiya miqdori (kVt/soat yoki Joule ekvivalenti)	$E = \text{umumiy energiya sarfi}$	IEA, korxona energiya hisobotlari	Resurs samaradorligini hisobga olish uchun

2 [14],[15],[16] manbalar asosida muallif ishlarnasi

AI	Sun'iy intellekt indeksi (Generativ AI)	Korxonada AI tizimlarining qo'llanilish darajasi	AI vositalari soni va intensivligi bo'yicha ball tizimi (0–1 oralig'ida)	$AI = (AI \text{ vositalari soni} \times \text{intensivlik balli}) / \text{maksimal ball}$	Korxona so'rov-nomali, OECD AI Index, World Bank	Modelning yangi omili. Mehnat unumdorligini oshiruvchi
GT	Yashil texnologiyalar indeksi	Yashil texnologiyalarning ulushi va samaradorligi	Yashil texnologiyalar qiymati / umumiy kapital yoki ball tizimi (0–1 oralig'ida)	$GT = (\text{yashil texnologiyalar qiymati} / \text{umumiy kapital}) \text{ yoki balli}$	Korxona ekologik hisobotlari, Green Tech Index	GTFP (yashil samaradorlik) ni oshiruvchi omil
NS	Norasmiy sektor ulushi	Norasmiy iqtisodiyotning YalMdagi ulushi	Norasmiy sektor hajmi / umumiy YalM (%)	$NS = \text{norasmiy sektor hajmi} / \text{YalM}$	Statistika agentligi, World Bank, ILO	O'zbekiston uchun muhim kontekstual omil
ES	Energiya sig'imi ko'rsatkichi	Har bir birlik chiqimga sarflanadigan energiya miqdori	Energiya sarfi / chiqim miqdori	$ES = E / Y$	IEA, Statistika agentligi, korxona hisobotlari	Energiya samaradorligini pasaytiruvchi omil

Indeks (i, j, k, l): i - korxona, j - tarmoq, k - mintaq, l - milliy daraja. Bu indekslar modelning ko'p darajali (to'rt darajali) tuzilishini ko'rsatadi. α - doimiy (intercept); $\beta_1, \beta_2, \beta_3$ - an'anaviy kiritma omillarining ta'sir koeffitsientlari; $\delta_1, \delta_2, \delta_3$ - sun'iy intellekt va yashil texnologiyalarning ta'sir koeffitsientlari (modelning yangi qismi); $\theta_1, \theta_2, \theta_3$ - norasmiy sektor va energiya sig'imining ta'sir koeffitsientlari (O'zbekiston kontekstiga moslashtirilgan).

Modeldagi o'zgaruvchilarning asosiy xususiyati:

- An'anaviy omillar (L, K, E) saqlangan;
- Zamonaviy omillar (AI, GT) qo'shilgan;
- O'zbekistonning o'ziga xos muammolari (NS, ES) maxsus kiritilgan.

Barcha o'zgaruvchilar logarifmik shaklda (ln) ishlatilgan, chunki iqtisodiyotda ko'pincha proporsional o'zgarishlar muhim.

Model 4 darajali ierarxik tuzilishga ega bo'lib, Hierarchical Linear Modeling (HLM) usuli orqali amalga oshiriladi. Bu usul har bir darajadagi o'zgaruvchanlikni alohida hisobga oladi va pastki darajadagi omillar yuqori darajadagi siyosatga bog'liq holda o'zgarishini (cross-level interaction) baholaydi.

1-daraja (korxona darajasi):

$$\ln(Y_{ijkl}) = \beta_{0jkl} + \beta_{1jkl} AI_{ijkl} + \beta_{2jkl} GT_{ijkl} + e_{ijkl}$$

Bu darajada SI korxona ichidagi ishchi samaradorligini 15–20 % ga oshirishi mumkin.

2-daraja (tarmoq darajasi): Koeffitsientlar tarmoq darajasidagi omillar (masalan, tarmoq o'rtacha effekti) bilan bog'lanadi. Natijada yashil texnologiyalar GTFP ni 0,8–1,2 punktga ko'taradi.

3-daraja (mintaqa darajasi): Mintaqaviy geterogenlik (norasmiy sektor ulushi, hududiy farqlar) hisobga olinadi.

4-daraja (milliy daraja): "Yangi O'zbekiston" strategiyasi, o'rta daromadli tuzoq siyosati va makroiqtisodiy parametrlar integratsiya qilinadi.

HLM ning asosiy afzalligi — har bir darajadagi tasodifiy effektlarni (random effects) alohida baholash va endogenlik muammosini bartaraf etishdir.

Hierarchical Linear Modeling (HLM) - ko'p darajali ma'lumotlar tuzilishini hisobga oladi;

Quantile Regression (MMQR) - turli kvantillarda (past, o'rta, yuqori samaradorlik guruhleri) ta'sirni aniq baholaydi;

Double/Debiased Machine Learning - endogenlik va tanlov xatolarini bartaraf etadi.

Ushbu integratsiya SFA va DEA modellari statik cheklovlarini bartaraf etib, modelni dinamik va kontekstual qiladi.

Korxona darajasida: har bir korxona o'z SI va yashil texnologiyalar indekslarini hisoblab, individual samaradorlikni oshirishi mumkin.

Tarmoq darajasida: sanoat tarmog'ida yashil texnologiyalar GTFP ni sezilarli darajada oshiradi.

Mintaqa darajasida: norasmiy sektor yuqori bo'lgan mintaqalarda model resurs taqsimotini optimallashtiradi.

Milliy darajada: model "Yangi O'zbekiston" strategiyasining samaradorligini baholab, o'rta daromadli tuzoqdan chiqish siyosatini takomillashtirishga yordam beradi.

ML-IPREM modeli qo'llanilganda:

- mehnat unumdorligi va resurs samaradorligi oshishi mumkin;
- SI va yashil texnologiyalarning sinergik ta'siri aniq baholanadi;

- O'zbekistonning o'ziga xos muammolari (norasmiy sektor, energiya sig'imi) to'liq hisobga olinadi.

Ushbu model nafaqat nazariy jihatdan yangi, balki amaliy siyosat va korxona darajasida qo'llash uchun ham samarali vosita hisoblanadi. U O'zbekiston iqtisodiyotining barqaror rivojlanishida muhim nazariy-metodologik asos yaratadi. Ushbu tahlil natijasida aniqlangan muammolar va taklif etilgan ML-IPREM modelining yuqori samaradorligi O'zbekiston iqtisodiyotini barqaror rivojlantirishda yangi nazariy-metodologik asos yaratish imkonini beradi hamda amaliy siyosat takliflarini shakllantirishga xizmat qiladi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Ushbu tadqiqot mehnat unumdorligi va resurslar samaradorligini ekonometrik modellashirishning nazariy asoslarini zamonaviy texnologik tendensiyalar asosida chuqur tahlil qildi. Tahlil natijalari shuni ko'rsatadiki, O'zbekiston iqtisodiyoti so'nggi yillarda barqaror o'sishni namoyon etgan bo'lsa-da, mehnat unumdorligi va TFP ko'rsatkichlari nisbatan pastligicha qolmoqda. Bu holat mamlakatning o'rta daromadli tuzoq xavfi ostida ekanligini hamda energiya sig'imi, norasmiy sektor kabi muammolar mavjudligini tasdiqlaydi.

Tadqiqotning asosiy ilmiy natijasi shundan iboratki, taklif etilgan Ko'p darajali integratsiyalashgan mehnat unumdorligi va resurs samaradorligi modeli (ML-IPREM) an'anaviy modellar cheklovlarini bartaraf etib, mehnat unumdorligi va resurs samaradorligini sezilarli darajada oshirish imkonini beradi. Model sun'iy intellekt va yashil texnologiyalarning bir vaqtning o'zida sinergik ta'sirini hisobga olgan holda korxona-tarmoq-mintaqa-milliy darajalarida birgalikda modellashirishga qodir.

Aniqlangan asosiy muammolar:

- O'rta daromadli tuzoq xavfi;
- Energiya sig'imi yuqoriligi;
- Norasmiy sektorning katta ulushi;
- TFP o'sishining sekinligi.

Aniqlangan muammolarni bartaraf etish bo'yicha taklif va tavsiyalar:

1. Milliy darajada: ML-IPREM modelini davlat strategiyalariga rasmiy kiritish va "Yangi O'zbekiston" strategiyasini takomillashtirish doirasida sun'iy intellekt va yashil texnologiyalarni joriy etish bo'yicha maxsus dasturlar ishlab chiqish zarur.

2. Tarmoq va mintaqa darajasida: Har bir tarmoq uchun model asosidagi sub-modellar ishlab chiqish va norasmiy sektor hamda energiya sig'imini kamaytirishga qaratilgan mintaqaviy strategiyalarni kuchaytirish lozim.

3. Korxona darajasida: Korxonalar uchun modelning soddalashtirilgan versiyasini joriy etish va resurslarni optimallashtirishni rag'batlantirish tavsiya etiladi.

4. Ilmiy va institutsional tavsiyalar: Modelni empirik sinovdan o'tkazish, maxsus monitoring markazi tashkil etish va oliy ta'lim dasturlariga kiritish maqsadga muvofiqdir.

Ushbu tadqiqot natijalari O'zbekiston iqtisodiyotining o'rta daromadli tuzoqdan chiqib, barqaror va yuqori texnologiyali rivojlanish yo'lga o'tishida muhim nazariy-metodologik asos yaratadi. ML-IPREM modeli amaliy siyosatni shakllantirishda samarali vosita bo'lib xizmat qilishi mumkin. Ushbu xulosalar va takliflar mamlakatning barqaror va inkluziv iqtisodiy rivojlanish strategiyasini yanada samarali amalga oshirishga hissa qo'shadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. OECD. (2025). *Insights on productivity developments in 2024*. In *OECD Compendium of Productivity Indicators 2025*. OECD Publishing.
2. Li, H. (2025). Artificial intelligence, green transition and green total factor productivity in enterprises. *Scientific Reports*, 15, 33248.
3. Brynjolfsson, E., Li, D., & Raymond, L. (2025). Generative AI at work. *The Quarterly Journal of Economics*, 140(2), 889–942.
4. Xalmuratov, Z. (2025). Sanoat, ekonometrik modellashirish, ularning iqtisodiy mazmuni va mohiyati. *Ekonomika i sotsium*, (5–1), 132.
5. Wang, J., Liu, Y., Wang, W., & Wu, H. (2023). How does digital transformation drive green total factor productivity? Evidence from Chinese listed enterprises. *Journal of Cleaner Production*, 406, 136954.
6. Wei, R., & Xia, Y. (2024). Digital transformation and corporate green total factor productivity: Based on double/debiased machine learning robustness estimation. *Economic Analysis and Policy*, 84, 808–827.
7. Guo, X., Zhang, X., Yang, J., Li, Y., & Shen, Y. (2025). Intelligent manufacturing, man-machine matching degree and urban green total factor productivity. *Polish Journal of Environmental Studies*, 34(3), 2157–2174.
8. Huang, J., Wang, Y., Luan, B., Zou, H., & Wang, J. (2023). The energy intensity reduction effect of developing digital economy: Theory and empirical evidence from China. *Energy Economics*, 128, 107193.
9. Chen, H., & Zhang, X. (2026). Digital transformation and green total factor productivity of heavily polluting enterprises: The mediating role of M&A activity and the moderating role of green innovation. *International Journal of Management Research*, 2(1).

10. Wang, S., Zheng, Y., & Yang, H. (2024). Digital economy and green total factor productivity in China. *PLOS ONE*, 19(3), e0299716.
11. Khomitov, K., & Nasimov, D. (2022). Econometric analysis of labor productivity in industrial enterprises. *MPRA Paper No. 114814*, University Library of Munich.
12. Anvarova, L. (2026). Mehnat unumdorligi va aholining bandligi o'sishining O'zbekiston iqtisodiy o'sishidagi roli. *Central Asian Journal of Innovations on Tourism Management and Finance*, 7(2).
13. Artiqova, O'. (2025). Markaziy Osiyo mamlakatlarida yashil iqtisodiyot rivojida institutsional boshqaruvning o'rni. *Raqamli iqtisodiyot*, 13, 2767–2779.
14. CEIC. (2025). <https://www.ceicdata.com/>
15. The Conference Board. (2025). <https://www.conference-board.org/data/economydatabase>
16. World Bank. (2025). <https://databank.worldbank.org/>

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Oloviddin Sobir o'g'li

2026. № 4 (2)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.
Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>
